

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Γόμος ΚΑ'.

Συνδρομή ἰτησια: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. ἱκαστ. ἔτους καὶ εἶναι ἰτησιαί. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

4 Ὀκτωβρίου 1887

ΑΙ ΝΕΑΙ ΑΘΗΝΑΙ

(ἐκ τῶν Ἀθηναϊκῶν Ἐπιστολῶν τοῦ κόμητος de Mouy)

Ἡ μεγάλη λεωφόρος ἥτις ἄγει ἐκ Πειραιῶς εἰς Ἀθήνας, εἰσδύουσα εἰς τὴν πόλιν, ἀποτελεῖ ὠραίαν ὁδόν, τὴν ὁδὸν Πειραιῶς, ὅπου ὑφῴνται μικραὶ οἰκίαι μὲ πράσινα παραθυρόφυλλα καὶ ἐξώστας, ἐν βρεφοκομείον, ἐν ὀρφανοτροφεῖον καὶ ἐν ὥδειον. Εἰς τὸ βάθος μιᾶς δενδροστοιχίας περιπυρρῶν διακρίνω διατέμνουσαν αὐτὴν κατ' ὀρθὰς γωνίας, κατοικίαν ἰκανῶς μεγάλην, μὲ δύο πτέρυγας καὶ ἐν μόνον πάτωμα. Ἐκεῖ ἐβίωσε καὶ ἐκεῖ ἀπέθανεν ὁ ἔξοχος πρωθυπουργὸς Κουμουνοῦρος, ἀνὴρ σπανίας εὐφυΐας καὶ περὶ τὰ κοινοβουλευτικὰ πεπειραμένος, ὅστις συνήνωνεν ἐν ἑαυτῷ μεγάλην ἀγχίνοιαν πρὸς ἐπαγωγὸν ἀγαθότητα. Μὲ ἐτίμησε διὰ θερμῆς φιλίας καὶ διατηρῶ προσφιλῆ τὴν μνήμην του. Ἦτο ἐκ τῶν Ἑλλήνων τῆς μέσης οὕτως εἰπεῖν περιόδου, κατέχων θέσιν μεταξὺ τῶν ἡρώων τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῶν ἀνδρῶν τῆς νῦν γενεᾶς, λίαν ἀπείριστος τοὺς τρόπους, εἰς πάντας προσίτος, δημοτικός, πλήρης ἀφελείας καὶ ἀπλότητος κατὰ τι σκωπτικῆς ἐνίοτε, ἀλλ' ἄνευ πικρίας. Δὲν εἶχε μεγάλην παιδείου, ἀλλ' ἐγνώριζε κατὰ βάθος τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράγματα τοῦ τόπου του, κατενόει τὰ πάντα μετ' εὐχερείας καὶ ἐπιεικείας, ἦτο δεξιὸς καὶ εὐβουλος πολιτικός, ὁμοιάζων πρὸς τὸν Ὀδυσσεῖα κατὰ τὴν σύνεσιν, ἔχων δὲ ἀληθῆ φιλοπατρίαν, πλεον ἢ ἀπαξ κατεφρόνησεν ἐν τῷ βίῳ του τὴν δημοτικότητά, ὅπερ εἶναι τῷ ὄντι ἡρωϊκὸν κατόρθωμα δι' ἕνα πολιτευόμενον. Παρέστην εἰς τὴν ἐπιβλητικὴν ἐκφορὰν τοῦ λειψάνου του τὸ ὅποιον ἡκολούθει ὁλόκληρος λαὸς ἐν βαθείᾳ συγκινήσει. Ἀναπαύεται τῶρα ἐπὶ λόφου μικροῦ, ὅπουθεν ἡ σκιά του δύναται νὰ καταθεῖται ὅλον τὸ πανόραμα τῆς πόλεως τῆς Ἀθηνᾶς, τὴν Ἀκρόπολιν, τὸν ναὸν τοῦ Διὸς, τὴν Σαλαμῖνα καὶ τὸ πέλαγος τὸ Αἰγαῖον. Ἐξακολουθοῦντες νὰ βαδίζωμεν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, φθάνομεν εἰς μεγάλην πλατεῖαν λεγομένην τῆς Ὀμονοίας. Ὀλίγα δένδρα ἐπισκιάζουσιν αὐτὴν ἀτελῶς, κρασπεδοῦσι δὲ τὰς πέριξ ὁδοὺς οἰκο-

δομήματα, μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον οὐδὲν θὰ ὑπάρχῃ ἄκτιστον γῆπεδον, διότι κτίζουσιν οἱ ἐν Ἀθήναις πανταχοῦ τῆς πόλεως μετὰ μαρίας. Ἡ πλατεῖα τῆς Ὀμονοίας εἶναι κυρίως εἰπεῖν ἐκτεταμένον σταυροδρόμιον, εἰς ὃ καταλήγουσι πολλαὶ ὁδοί, ἡ ὁδὸς Ἀθηνᾶς, ἥτις εἶναι ἀκόμη ἀτελής, ἡ τοῦ Σταδίου, ἡ τῶν Πατησίων καὶ ἄλλα μικρότερα. Ἡ ὁδὸς ἡ μᾶλλον ὁ περίπατος τῶν Πατησίων ἄγει εἰς ὁμώνυμον χωρίον, ἐκατέρωθεν δὲ τῆς ὁδοῦ ταύτης κτίζονται ἐπίσης οἰκίαι· δύο μεγάλα οἰκοδομήματα, τὸ Πολυτεχεῖον καὶ τὸ Μουσεῖον τῶν ἀρχαιοτήτων, τὰ ὅποια ἀμφότερα θὰ ἐπισκεφθῶμεν βραδύτερον, ὑφῴνται πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς ὁδοῦ. Μέχρι τῶν Πατησίων ὁ περίπατος εἶναι πεφυτευμένος διὰ δένδρων, κατὰ τι ἰσχυρῶν, πᾶσαι δὲ αἱ ἀμαξαὶ καὶ πάντες οἱ ἵπποι τῆς πόλεως ἀνεγείρουσιν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης πολὺν κονιορτὸν, ὅστις ἄλλως εἶναι ἐλαφρὸς καὶ λεπτὸς, πρέπει δὲ νὰ προσθέσωμεν ὅτι ἀπὸ τινος χρόνου ἡ ἀρμοδία ἀρχὴ καταβρέχει τὴν ὁδὸν ταύτην μετ' ἐπιμελείας, διὰ τὴν ὁποίαν δίκαιον νὰ ὁμολογήσῃ τις πρὸς αὐτὴν χάριτας, διότι τὸ ὕδωρ δὲν εἶναι ἄφθονον ἐν Ἀθήναις, ὁ ἥλιος τάχιστα τὴν καταξηραίνει καὶ ὁ ἄνεμος πνέει σχεδὸν ἀδιακόπως. Ἡ ὁδὸς Σταδίου εἶναι ἡ ὠραιότατη τῆς πόλεως· ἀπὸ τῆς τρίτης μέχρι τῆς πέμπτης ὥρας κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ ἀπὸ τῆς πέμπτης μέχρι τῆς ὀγδόης κατὰ τὸ θέρος, πάντες οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν περιφέρονται ἐπὶ τῶν μεγάλων πλακοστρώτων πεζοδρομίων τῆς πλατείας ταύτης ὁδοῦ. Ἀναβαίνων καὶ καταβαίνων τὴν ὁδὸν ταύτην δύνασαι νὰ ἀπαντήσῃς οἰονδήποτε ἐπιθυμῆς. Ἐμπορικὰ δὲν ὑπάρχουσι σχεδὸν καθ' ὅλου ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Σταδίου, εἶναι δὲ αὕτη ὠριμένη μᾶλλον εἰς πολυτελεῖς κατοικίας καὶ εἰς δημόσια καταστήματα, ἐν οἷς τὸ ἐθνικὸν τυπογραφεῖον καὶ τὸ Ἀρσάκειον. Ἡ οἰκία τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας, μία ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων τῶν νέων Ἀθηνῶν, ἔχει ὀπισθεν κήπον πλήρη φοινικοδένδρων καὶ πορτοκαλλεῶν καὶ ἐπὶ τοῦ κήπου ἐξέχει μαρμαρίνον ἡλιαστήριον· ἄλλοτε ἡ οἰκία αὕτη ἀπετέλει τὸ ἔσχατον ὄριον τῆς πόλεως, τῶρα δὲ εὐρίσκεται ἐν τῷ κέντρῳ. Παρὰ τὴν οἰκίαν ταύτην ὁ βουλευτὴς Ἀρτῆς κ. Καρπάνος, κάτοχος πλουσίας ἀρχαιολογικῆς συλ-

λογῆς, ἔκτισεν ἀληθῆς παλάτιον μὲ ὠραίαν ἰταλικὴν loggia ὑποβάσταζομένην ὑπὸ ἰωνικῶν κιόνων, τῶν ὁποίων ἡ λευκότης γίνεται ἐκφανῆς ἐπὶ τοῦ ἐρυθροῦ ἐδάφους τοῦ τοίχου. Ἐρχεται ἔπειτα τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἑσωτερικῶν καὶ μετὰ τοῦτο τὸ τῶν Οἰκονομικῶν, ὅπερ εἶναι τὸ ἀρχαῖον παλάτιον τοῦ βασιλέως Ὁθωνος (;), τέλος δὲ τὸ βουλευτήριον, μέγα οἰκοδόμημα χρώματος φαιοκιτρίνου, ἔχον πρὸς τὸ ἔμπροσθεν μέρος μνημειώδη κλίμακα. Ἀντικρὺ τοῦ βουλευτηρίου ἀνοίγεται ἡ εὐρεῖα αὐλὴ τῶν βασιλικῶν στάβλων, ἡ δὲ ὁδὸς Σταδίου ἐκβάλλει εἰς ἀνοικτὸν χώρον ἰκανῶς ἐκτεταμένον καὶ σχεδὸν πάντοτε πλήρη κόσμου, τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος. Πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῆς πλατείας ὑπάρχει μικρὸς τετραγωνικὸς κήπος ἐσκιασμένος, ὅστις προεκτείνεται ἕως εἰς ἓν μέγα καὶ κενὸν ἀνηφορικὸν γήπεδον, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποῖου ὑψοῦνται τὰ Ἀνάκτορα.

Δὲν θὰ κατηγορήσω τὰ Ἀνάκτορα ἐκεῖνα, ἔνθα κατοικεῖ ἡγεμὼν μεγάλης συνέσεως καὶ θελκτικῆς εὐπροσηγορίας, βασίλισσα σπανίας ὠραιότητος καὶ χάριτος ἀμεταβλήτου, βασιλόπαιδες ἀνατρεφόμενοι ὑπὸ τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν εὐγενῶν παραδειγμάτων καὶ πρὸς τοὺς ὁποῖους δύναται ἡ Ἑλλὰς νὰ ἔχη πεποίησιν διὰ τὸ μέλλον. Πολὺ συχνὰ ἐντὸς τοῦ κτιρίου ἐκείνου ἐφιλοξενήθη ἐπιχαρίτως καὶ δὲν δύναμαι νὰ εἶπω τι κακὸν διὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν του. Βεβαίως δὲν θὰ ἀνεύρω ἐν αὐτῷ ὑπόδειγμα καλοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ ρυθμοῦ, ἀλλὰ θὰ ἀνεύρω ὅμως, ὅπερ εἶναι καὶ τὸ προτιμότερον, τὸ ὑπόδειγμα βασιλικῆς οἰκογενείας, ἄλλως δὲ ὑπάρχουσιν ἐν Ἀθήναις ὅχι ὀλίγα ἀρχιτεκτονικὰ ἔργα λόγου ἄξια, ὥστε οὐδένα λόγον ἔχω νὰ λυποῦμαι διότι τὸν ἀρχιτεκτονήσαντα τὰ Ἀνάκτορα δὲν ἐνέπνευσαν αἱ καλλιτεχνικαὶ παραδόσεις τοῦ Μνησικλέους καὶ τοῦ Ἰκτίνου. Μὲ παρηγορεῖ διὰ τοῦτο, καὶ μὲ τὸ περιπλέον μάλιστα, ὁ λαμπρὸς βασιλικὸς κήπος, ἐλευθερίως ἀνοιγόμενος εἰς τὸ κοινόν, ὅπερ μετὰ πολλῆς φειδοῦς κάμνει χρῆσιν τῆς παρεχομένης ἀδείας. Καὶ λέγεται μὲν συνήθως κήπος, ἀλλ' εἶνε μάλλον ἐκτεταμένος σύνδενδρος χώρος παρέχων ἀφθονον σκιάν, διατεμνόμενος ὑπὸ πλατειῶν δίοδων καὶ τοῦ ὁποῖου αἱ πρασιαὶ τῶν ἀνθέων φιλοτιμότερα καλλιερгоῦνται. Ἐκεῖ ἀπαντῶ ρυακία διακυοῦς ὕδατος, θολοειδεῖς σκιάδας δροσερὰς καὶ ἀναπαυτικωτάτας καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν φυσικῶν ἐκείνων καλλονῶν ὠραῖον ρωμαϊκὸν ψηφοθέτημα κατέχον ὑλόκληρον τὴν ἐπιφάνειαν ἀρχαίας κατοικίας καταπεσούσης. Εἰκονίζει δὲ τὸ ψηφοθέτημα ἐκεῖνο ἀγγεῖα καὶ ζῶα καὶ ἄνθη καὶ ἀποτελεῖ πρῶτον μὲν ἓνα περίπατον, ἔπειτα αἰθουσαν στρογγύλην καὶ χωρίσματα παρακείμενα. Τὰ δένδρα ὑπεράνω αὐ-

τοῦ κατασειοῦσι τὸ ὠραῖόν των φύλλωμα καὶ περὶ τοὺς παχεῖς κορμούς τῶν δένδρων ἀνεργάζονται ῥόδα καὶ περιπλοκάδες. Ἡ ἔπαυλις ἐκείνη, τῆς ὁποίας τὰ ἐρείπια περιβάλλει οὕτως ἡ διαγελῶσα φύσις, ἀνῆκεν εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν συνοικίαν, τὴν ἀναφερομένην ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος, καὶ τῆς ὁποίας αἱ οἰκίαι ἐξετείνοντο ἐπὶ τοῦ χώρου τοῦ νῦν βασιλικοῦ κήπου μέχρι τῆς ὁχθῆς τοῦ Ἰλισσοῦ.

Ἡ πλατεῖα τοῦ Συντάγματος εἶναι τὸ κεντρικὸν σημεῖον εἰς ὃ ἀπολήγουσι πλείστα ὁδοί· πρῶτον μὲν, ὡς εἶπον, ἡ ὁδὸς Σταδίου, ἔπειτα ἡ τῆς Κηφισιάς, ἥτις ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς τοῦ βασιλικοῦ κήπου καὶ κρασπεδοῦται ὑπὸ λαμπρῶν οἰκιῶν, ἃς ἔκτισαν πλούσιοι Ἕλληνες καὶ αἰτίτες θὰ ὠνομάζοντο παλάτια ἐν ἄλλῃ χώρᾳ ὀλιγώτερον φίλη τῆς ἰσότητος. Ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πλατείας καὶ ἀκριβῶς καταντικρὺ τῶν Ἀνακτόρων ἀνοίγεται ἡ ὁδὸς Ἑρμοῦ διασχίζουσα κατὰ μῆκος τὴν πόλιν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον· εἶναι ὁδὸς ἐμπορικὴ καὶ διατέμνεται ἐγκαρσίως ὑπὸ τῆς ὁδοῦ Αἰόλου, ἥτις εἶνε καὶ αὕτη πλήρης ἐμπορικῶν καταστημάτων. Πρὸς τὸ μέρος τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος τὸ ἀντίθετον πρὸς τὴν ὁδὸν Σταδίου ὑψοῦται ὀλίγον ἀνηφορικῶς ἡ ὁδὸς Φιλελήνων, εὐρεῖα, εὐδιάπνοος, ἔχουσα ἔνθεν καὶ ἔνθεν καλὰ κτίρια καὶ ὅπου ἡ αὐστριακὴ πρεσβεῖα ὥρισε τὴν κατοικίαν της. Παραλλήλως δὲ πρὸς τὴν ὁδὸν ταύτην ἄγει ἔμπροσθεν τοῦ βασιλικοῦ κήπου ἡ λεωφόρος Ἀμαλίας, οὕτως ὀνομασθεῖσα εἰς μνήμην τῆς βασιλίσσης συζύγου τοῦ Ὁθωνος, διότι οἱ ἐν Ἀθήναις δὲν φοβοῦνται τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἄλλοτε ὑμνηθέντων ὀνομάτων. Ἡ βασίλισσα Ἀμαλία ἐφύτευσε τὸν κήπον, ἡ δὲ ἐπανάστασις ἡ ἀνατρέψασα τὸν θρόνον της δὲν ἔσχε τὴν ἀπειροκαλίαν καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην νὰ προγράψῃ τὸ ὄνομά της. Ἡ ὁδὸς αὕτη ἔχει μόνον κατὰ τὸ ἐν μέρος οἰκίας μεταξὺ τῶν ὁπῶν εἶναι τὰ πρεσβεῖα τῆς Ρωσσίας καὶ τῆς Ἰταλίας, παρέχει δὲ εἰς τὰ παράθυρα τῶν κομφῶν ἐκείνων ἐπαύλεων τὴν θέαν τῶν ὠραίων δένδρων καὶ τῶν ἀνθοστολιστῶν πρασιῶν. Ἀγεῖ κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν ἐκτεταμένον χώρον, ὅπου σῶζονται ὄρθιοι οἱ ὑπολειπόμενοι δεκαεὶς κίονες τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ πρὸς τὴν λεγομένην πύλην τοῦ Ἀδριανοῦ· εἰς τὸ μέρος τοῦτο, ὁπόθεν ἀρχίζει ἡ πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν ὁδὸς, θὰ ἐπανέλθωμεν βραδύτερον.

Ἡ πόλις περατοῦται ἐνταῦθα πρὸς δυσμὰς, πέραν δὲ ἐκτείνεται ἡ μεγάλη πεδιάς ἡ φερόμενη πρὸς τὴν θάλασσαν. Δὲν μένει νὰ ἀναφέρω παρὰ δύο ὠραίας λεωφόρους παραλλήλους πρὸς τὴν ὁδὸν Σταδίου, τὴν λεωφόρον Πανεπιστημίου καὶ τὴν τῆς Ἀκαδημίας. Ἡ πρώτη ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ ἰδρυμένου Πανεπιστη-

μίου, ὅπερ ἐκτίσθη κατὰ τὸν ἑλληνικὸν ῥυθμόν· ὁ βαρῶνος Σίνας, πλούσιος τραπεζίτης Ἕλλην ἐν Βιέννῃ, ἔκτισεν ὑλομάρμαρον τὴν Ἀκαδημίαν, ἥτις ἀποτελεῖ ἐπιτυχὴ δοκιμὴν πολυχρωμάτου ἀρχιτεκτονικῆς. Εἶναι μνημεῖον σπανίας κομψότητος, μετρίως κεχρωσμένον. Τὰ χρυσώματα καὶ αἱ λεπταὶ γραφαὶ συνενοῦνται ἐπὶ τῶν ἀνωτέρων γεισωμάτων τῶν τοίχων τοῦ καὶ ἐπὶ τῶν ἐλίκων τῶν ἰωνικῶν τοῦ κιονοκράνων· οἱ κίονες αὐτοῦ καὶ τὰ ἀετώματα, τὰ ὅποια καθίστανται ἐκφανέστερα διὰ τῶν λεπτῶν ἀποχρώσεων, καὶ τὰ κυανᾶ του φατνώματα τὰ ἡστερισμένα διὰ χρυσοῦ δίδουσι, νομίζω, ἰδέαν ἱκανῶς ἀκριβῆ τῶν ναῶν τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν. Ἐπὶ δύο ὑψηλῶν στηλῶν, ἀμφιβόλου καλαισθησίας, ἰδρυμένων δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς εἰσόδου, ἐτέθησαν δύο ἀγάλματα, τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος, τὰ ὅποια φαίνονται καλῶς προέχοντα ἐπὶ τοῦ κυανοῦ χρώματος τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ἡ λεωφόρος Πανεπιστημίου ἐπιδεικνύει καλὰς τινὰς οἰκοδομὰς, ἀξιοθέατος μάλιστα εἶναι ἡ οἰκία τοῦ ἀρχαιολόγου κ. Σλείμαν, ἥτις μετριοφρόνως ἐπιγράφεται *Ἰλίου μέλαθρον*, ἀλλ' εἶναι *μέλαθρον* πεντηεταίου μαρμάρου μὲ εἰσόδον μεγαλοπρεπῆ, μὲ ἀγάλματα ἐπὶ τοῦ ὑπερώου, μὲ δάπεδα ψηφιδωτὰ καὶ κῆπον πλήρη σπανίων ἀνθῶν. Ὁ ἐνθουσιώδης ἀρχαιοδίφης ὁ ἀνασκάψας τοὺς λόφους τῆς Τροίας καὶ τῶν Μυκηνῶν καὶ τῆς Τύρινθος τὴν ἀκρόπολιν ζῇ ἡσύχως ἐν τῷ οἴκῳ ἐκείνῳ κατὰ τὰ διαλείμματα τῶν ἀρχαιολογικῶν του ἐρευνῶν ἔχων πλήρη τὴν μνήμην Ὀμηρικῶν στίχων, ὁμιλῶν τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ὥς ὁ Ξενοφῶν καὶ ἐμβατεύων εἰς πάσας τὰς λεπτομερείας τῶν προϊστορικῶν χρόνων. Ὀλίγα μόνον ἀντικείμενα ἐκράτησεν αὐτὸς ἐκ τῶν θαυμασίων του ἀνακαλύψεων, δι' ὧν ἐπλούτισε τὰ μουσεῖα τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἡ μόνη του φροντίς εἶναι νὰ πορεύηται καθ' ἕκαστον ἔαρ εἰς ἀνερεύνητόν τι μέρος τῆς ἑλληνικῆς γῆς ἵνα ἀνέυρῃ τὰ ἔχνη κτισμάτων καὶ τάφων ἐλησμονημένων.

Ἡ λεωφόρος τῆς Ἀκαδημίας εἶναι ὡσαύτως κεκαλυμμένη ὑπὸ ὠραίων οἰκιῶν, ἐκείθεν δὲ συνοικία ὅλη ἀναβαίνει πρὸς τὸν Λυκαβητόν. Τὴν ὁδὸν ταύτην διέρχομαι ὅταν πορεύωμαι εἰς τὴν ἡμετέραν γαλλικὴν Σχολήν, ἥτις εἶναι ἐκτισμένη σχεδὸν εἰς τὸ ἀκρότατον σημεῖον, ὅπου αἱ ἀμαξαὶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀναβῶσι τὰς ἀποκρήνους τοῦ ὄρους κλιτύας. Καὶ φθάνουσι μὲν μέχρι τῆς ἡμετέρας Σχολῆς, ἀλλὰ πέραν ὅμως μόνον εἰς τοὺς πεζοποροῦντας εἶναι τὸ μέρος βατόν. Ἡ γαλλικὴ Σχολὴ εἶναι μέγα κτίριον μὲ δύο πτέρυγας καὶ εὐρὺ μέτωπον, ἔχει δὲ μνημειώδη τὴν ὄψιν. Ἡ Σχολὴ ἔχει ἤδη τὴν ἱστορίαν της καὶ τὰ μεγάλα της ὀνόματα ἐν τοῖς γράμμασιν καὶ ταῖς ἐπιστήμαις· οὐδενὸς

τούτων θὰ μνημονεύσω, ἄλλως ἔπρεπε νὰ ἀναφέρω τὸ πλεῖστον τῶν ἐξόχων ἀνδρῶν, οἵτινες ἐσυνέχισαν καὶ συνεχιζοῦσι ἀκόμη καὶ τώρα τὰς μεγάλας παραδόσεις τῆς ἐν Γαλλίᾳ ἀρχαιολογίας. Πρὸς τὴν γαλλικὴν Σχολὴν δίκαιον εἶναι νὰ εὐγνωμονῇ ἡ Ἑλλάς· ἡ ἀκατάπαυστος ἐργασία τῶν ἐν αὐτῇ ἐταίρων, αἱ ὑπ' αὐτῶν ἐνεργηθεῖσαι ἐπιτυχεῖς σκαφαί, τὰ ποικίλα αὐτῶν ὑπομνήματα, τὸ περιοδικὸν σύγγραμμα τὸ ὑπὸ τῆς Σχολῆς ἐκδιδόμενον παρέσχον καὶ παρέχουσι διαρκῶς πολυτίμους συμβολὰς εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἑλλήνων. Οἱ νεαροὶ ἐκεῖνοι ἐπιστήμονες μόλις καταλιπόντες τὸ ἐν Παρισίοις Διδασκαλεῖον ἔρχονται νὰ μορφωθῶσιν ὑπὸ τὴν φιλοξενον ἐκείνην στέγην, ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀνεξαρτησίᾳ, εἰς τὴν ἀγάπην τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, εἰς τὴν ἐπιγραφικὴν καὶ τὴν καλλιτεχνίαν, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ἐξόχου διδασκάλου, ἐπανερχόμενοι δὲ εἰς τὴν Γαλλίαν εἶναι ἀμέσως εἰς κατὰστασιν, χάρις εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν ἐκείνην παιδείαν, νὰ καταλάβωσιν ὑπέροχον θέσιν ἐν τῇ πανεπιστημιακῇ διδασκαλίᾳ, ἕως οὐ ἀνοιῇ εἰς αὐτοὺς μίαν ἡμέραν τὸ Ἰνστιτοῦτον τὰς θύρας του. Θὰ ἦτο δὲ εὐχῆς ἔργον ἂν καὶ οἱ ζωγράφοι καὶ οἱ ἀγαματοποιοὶ καὶ οἱ ἀρχιτέκτονες τῆς ἐν Ῥώμῃ γαλλικῆς Σχολῆς ἤρχοντο νὰ διατρίψωσιν ἐπὶ ἐν τοῦλάχιστον ἔτος ἐν Ἀθήναις καὶ νὰ ἴδωσι τὴν Ἑλλάδα. Διότι ἐδῶ ἀναπνέει τις λεπτὸν τι ἄμα καὶ ἀπείριτον καλλιτεχνικὸν συναίσθημα, τὸ ὁποῖον οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ δύναται νὰ καταλάβῃ. Βεβαίως ἐν τῷ Βατικανῷ ὑπάρχουσιν ἔργα τέχνης θαυμάσια, ἀλλὰ μετ' αὐτῶν εἶναι καὶ πληθὺς ἀντιτύπων κοινῶν καὶ ἀμούσων! Πόσα δὲν περιέχονται ἐκεῖ ἀγάλματα τῆς παρακμῆς ἢ τοῦλάχιστον καταβεβαρυσμένα ὑπὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κόμπου! Μόνον ἐν Ἀθήναις ἀνευρίσκεις τὴν μοναδικὴν ἔμπνευσιν, καθαρὰν ἀπὸ πάσης ἀναμιξεως, ἐν αὐτῇ τῇ πρώτῃ πηγῇ. Ὑπάρχουσιν ἐδῶ πλεῖστα καλλιτεχνήματα ἀρχιτεκτονικὰ καὶ γλυπτικὰ, ἅτινα ἀποκαλύπτουσιν εἰς τὸν τεχνίτην τύπον καλοῦ, οὕτινος οὐδεμία παρὰ φύσιν συνθήκη ἡλλοίωσε τὴν χαρίεσσαν καὶ αὐστηρὰν ἀφέλειαν, ὁ δὲ ἀγνοῶν τὰ καλλιτεχνήματα ταῦτα δύναται μὲν ἄλλως νὰ εἶναι λίαν πεπαιδευμένος καὶ ἄριστος ἀκόμη καλλιτέχνης, ἀλλὰ θὰ στερῇται τῆς τελείας ἀντιλήψεως τοῦ ἰδανικοῦ.

Δὲν θὰ σὰς περιαγάγω ἐπὶ πλεον εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς νέας πόλεως καὶ εἰς τὰς νέας συνοικίας αἵτινες συγκυκλοῦνται ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ Λυκαβητοῦ καὶ φαίνονται ὥς νὰ ᾔθελον νὰ ἀναρριχθῶσιν ἐπὶ τῶν κλιτύων αὐτοῦ μέχρι τῶν βράχων, οἵτινες τὸν περιστέφουσιν. Ἐλπίζω ὅτι μετ' οὐ πολὺ θὰ ἴδωμεν πανταχοῦ τὸ ἀκανόνιστον ἔδαφος ἰσοπεδούμενον καὶ τὴν δημοτικὴν ἀρχὴν δεικνύουσαν πλεοτέραν δραστηριότητα.

Καὶ οἱ Παρίσιοι, ὡς λέγουσι, δὲν ἐσχηματίσθησαν διὰ μιᾶς, ἔχουσι λοιπὸν καὶ αἱ Ἀθηναὶ ἀνάγκην χρόνου διὰ νὰ σχηματισθῶσι. Καὶ ἀπὸ τοῦδε ὁμως αἱ Ἀθηναὶ εἶναι ὠραία πόλεις· ὅχι μόνον εἶναι ἀπαράβλητος διὰ τὸ κάλλος τῶν ἀρχαίων μνημείων τῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ εἶναι ἄξια νὰ τὰ περιέχῃ. Ὅταν ἡ ἀρχὴ λάβῃ τὸ θάρρος νὰ κατεδαφίσῃ ἐξ ὁλοκλήρου τοὺς δρομίσκους τοὺς κεκαλυμμένους ὑπὸ καλυβῶν, εἴτε ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πόλεως εἴτε πλησίον τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ οἱ ὅποιοι κρύπτουσιν ὑπὸ τοὺς πολυρραγεῖς καὶ ῥυπαροὺς ὄγκους τῶν γήπεδα πλήρη ἀρχαιολογικοῦ πλούτου, ὅταν πάντα τὰ σεπτὰ τῆς ἀρχαιότητος λείψανα ἐκσκαφῶσιν ἐκ τῆς γῆς, τότε αἱ νέαι Ἀθηναί, μὲ τὰς καινουργεῖς τῶν οἰκίας, μὲ τοὺς κήπους τῶν, τὰ οἰκοδομήματά τῶν, τὰς ζωντανὰς τῶν ὁδῶν θὰ εἶναι ἡ περιεργωτάτη ἅμα πόλις τῆς Εὐρώπης καὶ μία τῶν μᾶλλον τερπνῶν διὰ τὸν νέον βίον. Τὸ κλίμα τῶν εἶναι ἐξαιρετικόν, ἡ κοινωνία φιλόξενος καὶ ἐπίχαρις, ἡ ἐλευθερία πλήρης ἀνευ ἀταξίας, ἡ θάλασσα πλησίον, ἐὰν δέ τις δὲν φοβῆται τὰ ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς μῆνας δεινὰ κυνικά καύματα, αἱ ἡμέραι τῷ φαίνονται βραχεῖαι καὶ ὅταν ἀκόμη δὲν εἶναι ἀρχαιολόγος.

Ἄλλ' ὁμως ὀφείλω νὰ εἶπω ὅτι καλὸν εἶναι ὅταν διατρίβῃ τις ἐν πόλει, ἣτις εἶναι μία ἐκ βασιλισσῶν τῆς ἱστορίας, νὰ ἔχῃ ὀλίγην ἀγάπην πρὸς τὰς ἀναμνήσεις τῆς ἀρχαιότητος. Ἡ ἀρχαιολογία εἶναι διὰ τοὺς λογίους ἄνδρας εὐγενέσπουδασμα, δι' ἡμᾶς ὁμως τοὺς ἄλλους, τοὺς κοινούς τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ἀπλῆ ἐνασχόλησις πολὺ ἐνέχουσα τὸ γόητρον ἐν τῇ ἑλληνικῇ ταύτῃ χώρᾳ. Ἐγὼ τοῦλάχιστον ὀφείλω εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν πολὺ τερπνὰς ὥρας καὶ εἶναι εἰκοσάπλασίως εὐχαριστότερον νὰ ἐνδιατρίβῃ τις περὶ κομμάτια μαρμάρων καὶ ζωγραφιστὰ ἀγγεῖα καὶ νομίσματα καὶ ἀγαλμάτια ἐν Ἀθήναις ἢ ἐν οἱαδήποτε ἄλλῃ πόλει, διὰ τὸν αὐτὸν ἀκριβῶς λόγον δι' ὃν εὐρίσκομεν τοὺς καρπούς, τοὺς ὁποίους συλλέγομεν ἐκ τοῦ δένδρου καὶ τρώγομεν ἐν τῷ κήρῳ πολὺ νοστιμωτέρους ἐκείνων, τοὺς ὁποίους μᾶς παραθέτουσιν εἰς τὴν τράπεζαν. Τὸ νὰ σχηματίζῃ τις βαθμὴν καὶ κατ' ὀλίγον μικράν συλλογὴν ἀρχαιοτήτων μὲ τὴν γλυκεῖαν ιδέαν ὅτι πάντα τὰ ἐν αὐτῇ ἀντικείμενα εἶναι ἐντελῶς γνήσια, νὰ ἐξετάζῃ μετὰ τινος μεγαλοφροσύνης ἀρχαιολογικῶν δῆθεν γνώσεων ἀγαλμάτια τῆς Τανάγρας ἢ νεκρικὰς ληκύθους νεώστι ἀπὸ παλαιῶν τάφων ἀνασκαφείσας, νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς διασώσεως ἢ τῆς καλλονῆς τοῦ ἐξεταζομένου πράγματος, νὰ τὸ χρονολογῇ μετὰ τινος ἀσφαλείας, νὰ ἐνθουσιᾷ διὰ τὴν χάριν τῆς δεινῆς μαρμαρίνης κεφαλῆς, νὰ ἡξέυρῃ εἰς ποῖαν τῆς τέχνης περίοδον πρέπει νὰ τὴν ἀποδώσῃ, νὰ λυπῆται διὰ τὴν τυ-

χὸν ἀποκοπὴν τῶν ῥινῶν, νὰ τολμᾷ νὰ ἐκφέρῃ γνώμην περὶ τῆς γνησιότητος τῆς δεινῆς χαλκίνης ἀρχαιότητος, πάντα ταῦτα ἀποτελοῦσι τέρψεις ἰδιαζούσας εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις βίον. Οὕτω δὲ ἀποκτᾷ τις ἀνεπαισθήτως ποσὸν τι γνώσεων, τὰς ὁποίας θεωρεῖ μέγα καύχημα καὶ δι' ὧν ἔπειτα καταλαμβάνει πολὺ καλλίτερα τὰ λαμπρὰ ἀντικείμενα τῶν ἡμετέρων μουσείων. Καὶ τῷ ὄντι δὲ ἐν Ἀθήναις μανθάνεις νὰ ἀγαπᾷς τὰ ὠραία πράγματα, εἶναι δὲ καὶ διὰ τοῦτο τερπνὸς ὁ ἐν Ἑλλάδι βίος, διότι δύναται ἐν ταύτῳ νὰ εἶναι καὶ ἀρχαῖος καὶ σύγχρονος.

Σ.

(Ἔπεται συνέχεια).

ΑΙ ΑΝΤΙΖΗΛΟΙ

Ἑπαρχιακὴ ἡθογραφία.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ζ.

Ἡ τράπεζα ἦτο ἐστρωμένη ἐπὶ τοῦ εὐρέος καὶ ἐστεγασμένου ἐξώστου τοῦ ἐξοχικοῦ οἴκου. Τὰ πλεῖστα τῶν ἐδεσμάτων ἦσαν ἤδη παρατεθειμένα καὶ ὁ κ. Ματθίας κρατῶν χειρόμακτρον ἀνὰ χεῖρας ἀπεδίωκε τὰς μύϊας. Ἡ κυρία Ἀγγελικὴ παρσκευάζε τὴν σαλάταν ἐν τῷ μαγειρείῳ, ἡ δὲ κυρία Μαριγῶ γονυπετῆς ἐκένου τοὺς κουραμπιέδες ἀπὸ μικροῦ κοφίνου εἰς πινάκιον. Ἡ Φλωρὸς ἦντλει ὕδωρ ἵνα ὑπάγῃ κάτω εἰς τὴν ἀναμνέουσαν Καλλιόπην, ἡ δὲ κηπουρὸς μετὰ τοῦ ὄνηγοῦ, παλαιοὶ γνώριμοι, ἔπαιζον σκαμπύλι ὑπὸ τινὰ συκαμινεῖαν ἀφανεῖς ὅπισθεν τοῦ οἴκου.

— Καλῶς τοὺς θαλασσινοὺς καὶ τοὺς ψαράδες, προσεφώνησεν ὁ κ. Ματθίας τοὺς ἐρχομένους· αἱ, πῶς ἤγγε τὸ ψάρεμμα;

— Φτώχεια καὶ μιζέρια, ἀπεκρίνατο ἁσθηματικῶς ἐκ τοῦ ἀνηφόρου ὁ παλαιὸς πλοίαρχος.

— Τὸ μόνον καλὸν θαλασσινὸν ποῦ ἔφαρέυσamen, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεώργιος μετ' ἀπλήστων βλεμμάτων ἀτενίζων τὴν τράπεζαν, εἶνε μὴ πεῖρα... ποῦ δὲν σὰς βλέπομεν!..

— Γι' αὐτὸ κ' ἐμεῖς ἐπροβλέψamen καὶ τὰ ἐτοιμάσαμεν, ὥστε ἅμα ἔλθετε νὰ μὴ χάνωμεν καιρόν.

Αἱ δύο νεάνιδες κατῆλθον εἰς τὸν κήπον ἵνα δρέψωσιν ὀλίγα ἄνθη πρὸς στολισμὸν τῆς τραπεζῆς, καὶ ὁ κύριος Ἀχιλλεὺς ἄρτι ἀνελθὼν ἔσπευσε πρὸ τοῦ ἐν τῇ αἰθούσῃ κατόπτρου νὰ διευθετήσῃ τὴν χωρίστραν καὶ τὸν ἀραιὸν μύστακά του. Ὁ Καπετὰν Κωσταντῆς καὶ ὁ Γεώργιος, πρακτικώτεροι, κατέλαβον ἤδη τὰς ὑπὸ τοῦ οἰκοδεσπότου ὑποδειχθείσας αὐτοῖς θέσεις ἐν τῇ